

цари Иоаннъ Александръ и при царици Его Теодора ново-просвѣщенной. Да млъви отци и братя изправлящи чѣтѣте, а не клѣнѣте. *Писалъ Теодосий инокъ*".

Като имаме предвидъ, че манастирътъ „Св. Марко“ се намира най-близо до прочутото Търновско Усти на рѣка Янтра, смѣтаме горната бележка за красноречиво свидетелство, че въпросната света обителъ, на мѣсто прохладно и тихо, било свѣрталище (скитъ) на търновски монаси, преписвачи, писатели и художници, каквито е подържалъ царъ Иванъ Александръ¹⁾.

Въ турско време, както казахме, търновски паши, аени, войводи и други управници разполагали съ долината Трошана. Следъ освобождението на България присовчанинътъ *Петко Хайдutowъ* откупилъ отъ бѣгашитѣ турци, стопани въ Трошана, за безценица много декари лозя, нивя, гори и сетне ги разпродавалъ по 20 лв. дюлюма на селенитѣ отъ Присово. Най-много отъ тѣзи имоти накупилъ *Владо Цончевъ*.

Присово привилегировано село.

Землището на Присово въ турско време принадлежало на отоманската държава. Селото имало назначение (служба) да пази прохода между Присой бърдо и Дебелския хълмъ, да обработва зеленчукъ на Дълга лѣжа, както и да следи пѣтя, който иде отъ Пчелище²⁾. За това селището било привилегировано и турци въ него не сж могли да се заселватъ. Отъ разгледанитѣ нѣколко турски тапи (владала) на присовчани отъ XIX столѣтие се намѣри, че тѣхнитѣ имоти сж въ „държавно“ землище, като привилегировани раи съ задължение да пазятъ пролома и пѣтищата. Бей въ Присово не е стѣпвалъ като владѣлецъ.

Турцитѣ особено се грижели за миръ между раята, която трѣбва да обработва земята и да отглежда добитѣка. Макаръ селянинътъ да изпълнявалъ службата за вардене на пѣтищата, той билъ длъженъ „редовно и честно“ да обработва нивитѣ, градинитѣ и да корени гората, за да се увеличава плодородната равнина. Ако по една или друга причина не обработвалъ земята и я оставѣлъ да се обърне въ обрасла мера, той губѣлъ правата си и земята му се отнемала. Обратно, обработвалъ ли е редовно и добросъвестно имотитѣ 25 — 30 години, селянинътъ получавалъ право да ги владѣе като своя собственостъ, но съ неотмѣнно условие да изпълнява възложената му държавна служба или, ако е замѣнена съ данѣкъ, последниятъ редовно да се изплаща.

1) Въ музея на Мжжката гимназия въ Търново има две щипки (свѣщогасители), за които преданието кезва, че сж отъ манастира „Свето Марко“.

2) Пѣтьтъ по Присовското устие не билъ постояненъ, защото водата заливала често до двата брѣга на рѣчното легло и рушала всѣки начертанъ пѣтъ.